

04 CZAV IN
VOGELVLUCHT

22 INTERVIEW
RENDEREND EN GEZOND

34 JAARREKENING
2020/2021

CZAV MAGAZINE

JAAROVERZICHT 2021

Doorgaan en aanpassen

Voorwoord

De agrarische sector bevindt zich in een zeer turbulente periode. Maar wat mij vooral opvalt is de evenwichtigheid en precisie waarmee u als teler doorgaat met een belangrijke opdracht in het leven: gezond voedsel produceren. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat er ook bij velen een innerlijke boosheid is ontstaan door een gebrek aan waardering voor het vak en erkenning van economische uitgangspunten om boer te kunnen zijn.

Als CZAV blijven we uitgaan van het rendement voor de teler. Niet alleen vandaag, maar ook in de toekomst. En dat laatste is nu juist waar wij ons steeds meer op richten. Er zijn waarschijnlijk weinig boeren die niet inzien dat we ons zullen moeten aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Dat heeft de sector altijd al gedaan. Het gaat nu met name om de snelheid en ook de richting (of juist het ontbreken hiervan vanuit de politiek en de maatschappij), van wat men van ons verwacht. CZAV focust zich al jaren op onderzoek en innovatie om te komen tot aangepaste landbouwsystemen die economisch haalbaar zijn en acceptabel voor de omgeving waarin wij opereren. We investeren steeds meer in aanpassing van teeltsystemen op een geïntegreerde wijze.

De periode van probleem, middel, toepassing en oplossing ligt al lang achter ons. Alle activiteiten op het veld, in de boomgaard of in de stal dienen in samenhang met elkaar te worden gezien. Integrated Crop Management (ICM) zoals we dat zo mooi noemen. Wellicht oude landbouwwijsheden vanuit het gemengde bedrijf in een volledig nieuwe jas.

Terug naar de titel: in turbulente tijden is het vaak belangrijk om niet te veel van de koers af te wijken en vooral door te gaan met ons vak en onze rol in de sector, maar wel stap voor stap aan te passen. Vanuit CZAV, in samenwerking met tal van partijen in de sector, werken we aan een route die begaanbaar blijft om boer te zijn en te blijven. We werken nauw samen met de belangenbehartigers in de sector, met name vanuit onze diepgaande landbouwkundige kennis.

CZAV heeft in financieel en operationeel opzicht een goed jaar achter de rug. U kunt hierover verderop in dit magazine lezen. Een sterke coöperatie is in uw belang, zodat we u kunnen ondersteunen in uw bedrijfsvoering. Een recent voorbeeld van aanpassen bij CZAV is de participatie in een jonge onderneming met de naam Farm21. Dit bedrijf kan

ons helpen om stap voor stap, ook in de open teelten, naar een meer datagestuurde landbouw te komen. Een kwestie van lange adem, want in open teelten is het weer een enorme variabele. En... met data die in handen blijven van de coöperatie, van u dus!

Ik wens u een goed 2022 toe, in een omgeving die hopelijk weer beter ons vak gaat waarderen.

Antoon van Vugt

Algemeen directeur CZAV

CZAV in vogelvlucht

Boekjaar 2020/2021

Nieuwe voorzitter

Voormalig voorzitter Johan Klompe trad na een periode van 16 jaar af. Dik Kruijthoff werd in december 2020 benoemd tot voorzitter van de raad van commissarissen en ledenraad van CZAV. Dik is sinds 2018 lid van de raad van commissarissen. Hij heeft ruime ervaring opgedaan in het bedrijfsleven in onder andere de bancaire sector en groothandel in meststoffen.

ALV digitaal

Voor het eerst in de geschiedenis van CZAV was de algemene ledenvergadering online.

4 februari 2021

1313 MWh

De zonnecentrale van CZAV leverde dit jaar meer dan 1313 MWh op. Dit staat gelijk aan het jaarlijkse verbruik van 375 huishoudens.

Implementatie ERP-systeem

Na een uitgebreide voorbereiding zijn we begin 2020, samen met implementatiepartner Cegeka, gestart met het inrichten van het nieuwe ERP-systeem. Hierin zullen de meeste processen van CZAV worden ondergebracht, onder de naam DynamIQ2025.

DYNAMIQ
2025

Samenwerking Delta Agrifood Business (DAB)

CZAV is een samenwerkingsovereenkomst met DAB aangegaan. Met andere strategische partners wordt gezamenlijk gewerkt aan de ontwikkelingen voor de agrifoodsector in de regio om zo jong talent in de regio aan te trekken. De partners leveren de komende vijf jaar een financiële bijdrage aan de verdere ontwikkeling van DAB.

Masterplan Zoetwater

In het Masterplan Zoetwater slaan partners in de agrisector de handen ineen om te komen tot een robuuste en duurzame zoetwatervoorziening. Alle grondgebonden teelten hebben in toenemende mate te maken met het probleem van zoetwaterschaarste. In juni werd het samenwerkingsverband door CZAV getekend en wordt er gewerkt aan vijf pijlers om te komen tot een robuuste aanpak.

53073 ton

Dit jaar werd er ruim 53073 ton meer aan organische mestproducten verkocht ten opzichte van vorig jaar. Denk daarbij aan vaste en vloeibare dierlijke mest, compost, organische mestkorrels en bodemverbeters.

Actieplan Plantgezondheid

Het doel van het Actieplan Plantgezondheid is om als Nederlandse agrarische sector koploper te zijn in aantoonbare duurzame teeltmethoden. Het belangrijkste is dat we het samen moeten doen om dit voor elkaar te krijgen. Namens CZAV en CropSolutions onderzoeken we jaarlijks verschillende gewassen op nieuwe resistenties, testen we verschillende plantversterkers en zijn we betrokken bij zeer veel onderzoeken naar de bodem en nieuwe teeltmethodes als strokenteelt.

Afronding DC

CZAV staat voor de afronding van het project 'nieuwe logistiek' van het distributiepunt Dinteloord naar hét stukgoed DC van CZAV. Daarvoor moesten de voorzieningen voor de opslag en het vulstation van de vloeibare meststoffen verplaatst worden. Verplaatsing is nodig vanwege de logistieke voordelen met betrekking tot het laden en de doorstroom van vrachtwagens. In april werd een werkvloer gestort, waarop later een fundering komt voor de tanks en opslag van vloeibare meststoffen.

Hybride Open Dagen

Op de fysieke Open Dagen ontvingen we meer dan 700 bezoekers en de Virtuele Gewastour is tijdens en na de Open Dagen meer dan 1300 keer bezocht.

7 en 8 juli 2021

644807 ton

In het boekjaar 2020/2021 werd er door CZAV en Cebeco Granen in totaal 644.807 ton graan verhandeld.

Wetgeving precursoren

Per 1 februari 2021 is de nieuwe EU-verordening rondom precursoren voor explosieven van kracht. Als CZAV dienen wij net als de gehele keten aan deze wetgeving te voldoen. Afgelopen boekjaar hebben we gegevens van onze telers verzameld om aan deze wetgeving te voldoen. Dat zal komend boekjaar weer aan de orde zijn.

Oprichting CZAV Mobility Group

In maart 2021 werd CZAV Mobility Group een feit. Door de oprichting van CZAV Mobility Group investeert coöperatie CZAV in toekomstbestendige én bereikbare mobiliteit in Zuidwest-Nederland. Onder CZAV Mobility Group vallen de bedrijven: AgriSnellaad, AgriSneltank en CZAV Brandstoffen.

Eerste uitkering aan leden

In boekjaar 2018/2019 behaalde CZAV een uitzonderlijk hoog resultaat. Dit werd grotendeels gerealiseerd als gevolg van de verkoop van Agrimarkt B.V. In april 2021 vond de eerste uitbetaling van 1,5 miljoen euro plaats. In de volgende twee boekjaren wordt het resterende bedrag uitgekeerd.

30399 bestellingen

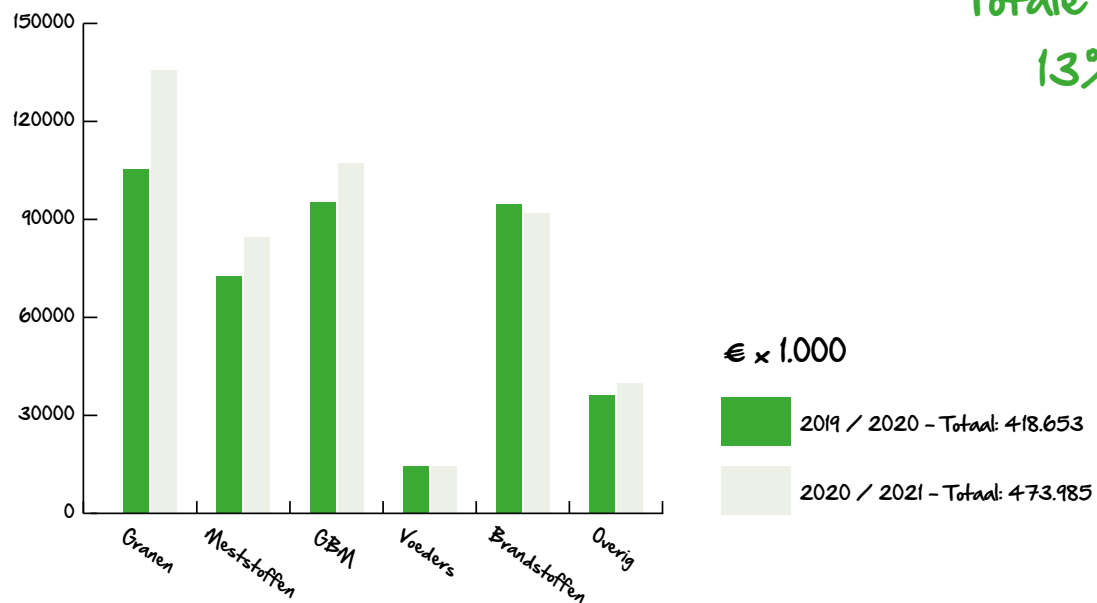
In het afgelopen jaar werden er in totaal 30399 bestellingen gedaan bij CZAV. Hiervan kwamen er 83% (25242) via de CZAV-app binnen. Maak je nog geen gebruik van de CZAV-app? Installeer deze op je telefoon vanuit de App store of Google Playstore.

CZAV en Boon

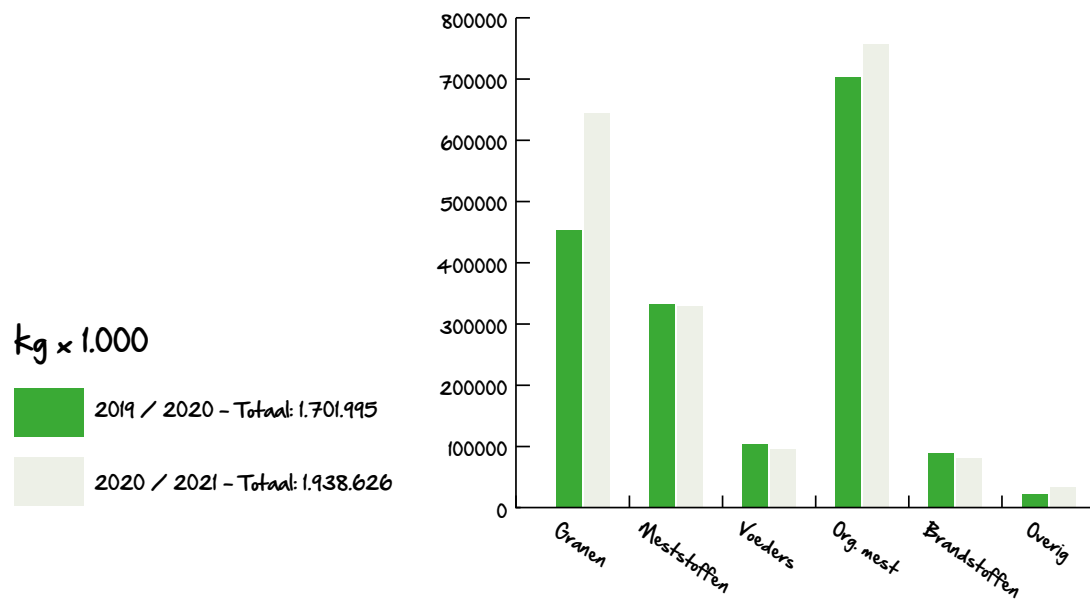

Het bedrijf BOON uit Den Bosch heeft producten gelanceerd waarin lokaal geteelde veldbonen, die CZAV levert, zijn verwerkt.

Omzet en afzet

Totala groei:
14%

Het beste uit de bodem halen

Een rendabele teelt begint bij een goede en weerbare bodem. We kunnen daarbij denken aan de verhoudingen tussen allerlei elementen, nutriënten, bodemleven, CEC en dergelijke. Maar allereerst zal de water-grond-luchtverhouding in balans moeten zijn. Als deze basispijlers op orde zijn, kan er dieper gekeken worden naar allerlei zaken die van belang zijn. De eerstgenoemde basispijler willen we even voor het voetlicht halen.

Water (de rest komt later)

Te veel of te weinig water in het perceel kan een grote invloed hebben. Te veel water heeft effect op structuur, bodemleven, opname van nutriënten, enzovoorts. Te weinig water heeft invloed op onder andere opname van nutriënten en vochtvoorziening in de boom. Indirect heeft dit een gevolg op de weerbaarheid van de boom.

Monitoren

Daarom is het van belang om de vochttoestand van de bodem continu te monitoren. De beste methode hiervoor is meten met bodemsensoren. Maar waar zet je deze neer? Geen enkel perceel is volledig homogeen. Het is verstandig om vooraf een bodemscan i.c.m. bodemmonsters te maken, zodat je inzicht krijgt in het vochtvasthoudend vermogen van diverse grondsoorten en lagen, in de percentages klei, zand, silt en de dikte van het kleipakket. Door in elke zone een bodemsensor te plaatsen krijg je inzicht in de vochttoestand op de natste zones van het perceel en de meest droogtegevoelige zone. Hier kun je op anticiperen door de

watrigheid plaatsspecifiek toe te passen. Dit kan door fertigatieslangen met diverse dopafgiffes of slangen met verschillende dopafstanden te gebruiken. Daarnaast kun je ook de fertigatiesecties aan de zones aanpassen.

Wat meet je met een bodemsensor?

Een van de meest interessante qua prijs, functionaliteit en kwaliteit is de Farm21 bodemsensor. Deze sensor meet het vochtgehalte op meerdere plaatsen in de bodem, de luchttemperatuur en luchtvochtigheid op 10 cm hoogte en de bodemtemperatuur op 10 cm. Het systeem kan een waarschuwing geven als de sensor voorbij een ingestelde meetwaarde gaat. Deze is dus goed te gebruiken als nachtvorstsensor. Het gebruik van meerdere sensoren per perceel geeft een nauwkeurig inzicht in alle gemeten waarden. Bovendien zijn alle gegevens makkelijk op te halen via je smartphone, tablet of computer.

Met de Farm21 bodemsensor hebben we goede ervaringen. Deze is beschikbaar via CZAV en alle andere aangesloten CropSolutions-partners. ■

FRUITVLOG

In juli was Bas voor de vlog 'Bas in de boomgaard' te gast bij Martijn van Slabbekoorn Fruit in Eversdijk. Martijn geeft hierin een review van de Farm21 sensor.

Heb je deze video gemist? Scan de code om direct te bekijken op ons YouTube-kanaal.

Gewasgezondheid op de eerste plaats

Integrated Crop Management (ICM) is een begrip dat iedere teler inmiddels kent. Woorden als informatie, preventie, observatie, actie en evaluatie zijn belangrijk om te onthouden. Het doel van het ICM-concept is een geïntegreerde teelt na te streven met hetzelfde resultaat als gangbare teelt. Daarbij wordt er gelet op emissies en residu van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen en slim gebruikmaken van processen uit de natuur. Een voorbeeld hiervan is dat we met luizenmonitoring op het juiste moment een selectief middel kunnen inzetten om de plant preventief te beschermen. Vervolgens worden weer- en adviessystemen ingezet om het exacte moment en de optimale concentratie voor een toepassing te bepalen. Dit is een proces dat zich meerdere keren per seizoen herhaalt.

In een proef in de cichoreiteelt zijn de verschillen onderzocht tussen volledige chemische onkruidbeheersing, bodemherbiciden in combinatie met mechanische beheersing en volledig mechanisch.

Doelen behalen

Zo worden de bekende gewasbeschermings- en bemestingsschema's aangevuld met 'groene oplossingen', die uiteindelijk wel hetzelfde rendement opleveren. Dit is nog een zoektocht waar we veel tijd en energie in stoppen. Ook in het samenwerkingsverband CropSolutions onderzoeken we het rendement van ICM. De hele keten (telers, collecteurs en verwerkers) heeft onder naam van BO akkerbouw het Actieplan Plantgezondheid ondertekend, waarbij ICM de weg is om deze opgestelde doelen te behalen.

Chemisch versus mechanisch

Afgelopen seizoen is er een grootschalige ICM-proef opgezet in de cichorei waarbij het verschil tussen volledig chemisch, bodemherbiciden en mechanische onkruidbeheersing en volledig mechanische onkruidbeheersing werd beproefd. Het negatieve effect van de herbiciden op de ontwikkeling van de cichorei was duidelijk zichtbaar, maar ook bleek de grond te hard om te eggen en leverde dit veel hand- en schoffelwerk op. Tijdens de Uindag op Proefboerderij Rusthoeve werd een vergelijkbare demo in uien getoond. De combinatie van mechanische onkruidbeheersing met bodemherbiciden leverde net zo'n goede resultaten op als volledig chemisch.

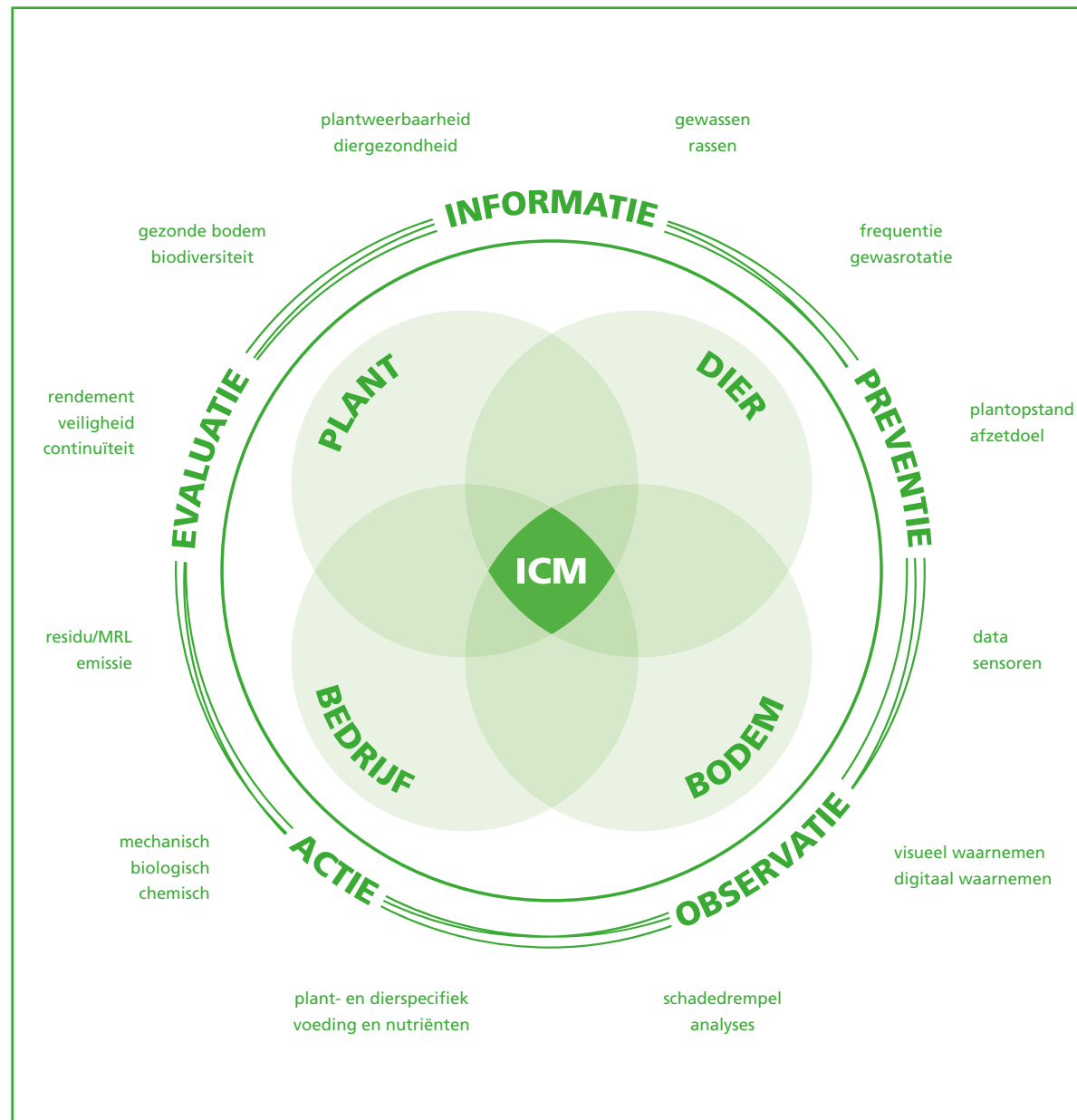
Groene middelen

Namens CropSolutions testen we ook veel groene middelen als vervanging of aanvulling op de huidige chemie. We concluderen daaruit dat we nog niet zonder chemische middelen kunnen, maar dat een tussenweg denkbaar is. Op korte termijn is een combinatie van chemie met groene middelen mogelijk. Het toepassen van deze middelen vergt meer informatie over de fysiologie van de plant en de plant- en bodemweerbaarheid. Dit is ook de reden dat de kennisafdeling binnen CropSolutions zich heeft uitgebreid, zodat we hier meer aandacht op kunnen vestigen.

*De keuze voor een
resistent en gezond
gewas wordt in de
toekomst steeds
crucialer.*

Gezond gewas

Het middelenpakket om ziekten en plagen tegen te gaan wordt kleiner. Daardoor wordt de keuze voor een gezond ras nog crucialer. In de biologische teelt staat de gewasgezondheid al met stip op één en de verwachting is dat in de gangbare teelt deze afweging ook belangrijker zal worden. In de meeste proeven die we tot nu toe gedaan hebben, zien we dat de keuze voor een resistent en gezond ras het meeste effect heeft om te wapenen tegen ziekten en plagen. ■

Hierboven staat het ICM-model zoals we dat bij CZAV hanteren. Het doel van het ICM-concept is een geïntegreerde teelt na te streven met hetzelfde resultaat als gangbare teelt.

Koolvlieg in de spruitkoolteelt

Op zoek naar een alternatieve aanpak

Ondertussen zijn we in het laatste deel van de spruitenooft 2021-2022 aangekomen en sommigen zullen zelfs al klaar zijn. Voor we het weten staat het nieuwe plantseizoen weer voor de deur en dat is ook een goed moment om vooruit te kijken naar veranderingen en mogelijkheden voor het nieuwe seizoen die de spruitenteelt verder optimaliseren.

Alert zijn

In de spruitkoolteelt kennen we veel verschillende insecten waar we mee om moeten kunnen gaan. Vanaf het moment dat de planten in het voorjaar weer de grond in gaan, is de teler direct alert op diverse insecten. Een van deze insecten is de kleine koolvlieg. Deze vlieg kent meerdere generaties per jaar en de eerste generatie wordt meestal actief in mei. Rond die periode zijn de spruitkoolplanten nog klein en er wordt zelfs nog geplant. De vlieg legt de eitjes aan de voet van de plant, op de scheiding tussen lucht en grond. Onder vochtige omstandigheden komen er na een aantal dagen larven uit deze eitjes. Deze dringen het steeltje van de plant binnen. Afhankelijk van het stadium waarin de plant verkeerd, zal de plant daardoor achterblijven in groei of zelfs helemaal wegvallen. Dit kan een groot probleem vormen voor de teler.

Koolvliegdruk verlagen

Een teler kan dit aanpakken door de planten te behandelen voor ze worden geplant. Momenteel gebeurt dit nog op chemisch wijze, maar we onderzoeken ook een 'groene' manier. Afgelopen voorjaar heeft

CZAV proeven uitgezet met het Steinernema-aaltje. Dit aaltje zoekt na toepassing de larven van de koolvlieg op en dringt deze binnen. Het aaltje laat een bacterie achter waardoor de larven zullen verteren. Het aaltje eet uiteindelijk de larve op en vermenigvuldigt zich. Met dit aaltje is in onder andere de fruitteelt al de nodige ervaring opgedaan. Door deze proeven uit te voeren in de spruitkool hopen we ervaring op te doen voor de toekomst.

Steinernema feltiae

Afgelopen voorjaar werd bij zes spruitkooltelers in Zuid-Holland een proef uitgevoerd met het aaltje Steinernema feltiae. CZAV voerde in samenwerking met Koppert Biological Systems dit experiment uit om te kijken of de koolvlieg schade beperkt kon worden door het aaltje. De resultaten van de proef laten zien dat de behandeling met de aaltjes vergelijkbaar is met de standaard (of chemische) traybehandeling.

Meer weten over deze proef? Vraag ernaar bij je spruitkooladviseur. ■

De larven van de koolvlieg zorgen voor achterblijvende groei en plantwegval, doordat ze schade aanrichten aan de steel van de plant.

De uitdagingen bij CZAV

Interview met Stefan van der Linden

Afgelopen jaar was een bewogen jaar voor iedereen. Ook CZAV moest als coöperatie snel schakelen en zorgen dat alle processen voortgezet werden. Welke impact had dit op onze medewerkers? En waar lag de focus dit afgelopen boekjaar? We laten Stefan van der Linden, Hoofd Personeel & Organisatie, aan het woord.

Hoe heeft CZAV geopereerd tijdens de coronaperiode?

"CZAV kent zowel werkplekgebonden als niet-werkplekgebonden personeel. Zo werkten chauffeurs en magazijnmedewerkers verder onder de geldende restricties. Denk daarbij aan afstand houden en strikte hygiënemaatregelen. Dat bleek best een uitdaging, want aan de ene kant moet iemand afstand houden, maar aan de andere kant wil je toch even bij elkaar zijn, in de bedrijfskantine bijvoorbeeld. Soms was het worstelen, maar iedereen begreep én begrijpt de ernst van de situatie."

Ook heeft een deel thuisgewerkt toch?

"Klopt, onze adviseurs kregen een hele andere werkwijze. Als team opereerden zij digitaal. Adviseren samen met telers zat er een bepaalde periode niet

in. In plaats daarvan reden onze adviseurs alleen naar het veld om daarna telefonisch advies te geven. Ook een deel van het kantoorpersoneel moest plots thuiswerken en dat vroeg om aanpassingen. Toch heeft beeldbellen veel gecompenseerd. Het was ook een les. Al onze medewerkers hebben in een korte periode systemen eigen gemaakt. Normaal gaat daar eerst een trainings- en acceptatieperiode aan vooraf."

Welke impact heeft dit op de coöperatie?

"Een organisatie die mensen nodig heeft, wordt kwetsbaar. Daarom werden de regels vanuit de overheid zo goed mogelijk toegepast en misschien zelf iets strakker geïnterpreteerd om risico's te voorkomen. CZAV als onderdeel van de vitale sector moest wel haar positie blijven vervullen, want op het moment dat een deel van onze organisatie zou uitvallen, was er een probleem. Stel je voor dat het zaaizaadbedrijf voor twee weken dicht moet, dan hebben telers geen zaaitarwe en dat betekent niet zaaien. Maar gelukkig is het nooit zo ver gekomen."

Waar lag de focus op dit jaar?

"We begonnen dit jaar met de aftrap van het DynamiQ2025 project. Dit is een flink project voor onze organisatie. Het vraagt veel van onze

medewerkers. Daarnaast is het een tijdrovende klus om het hele systeem goed in te richten en te testen. Hiervoor hebben we ook medewerkers aangetrokken om de processen draaiende te houden. DynamiQ2025 is echt de rode draad door 2021 geweest.”

En verder?

“Verder speelt vooral de vraag: hoe krijgen we de juiste persoon op het juiste moment bij CZAV. Dat speelde altijd al op deze krappe arbeidsmarkt, maar tijdens de coronaperiode kwam er nog een extra uitdaging bij. Het werven van kandidaten was niet hetzelfde en sollicitatiegesprekken werden gevoerd via Teams. Een aantal jaar geleden had je dat niet kunnen bedenken.”

Wat kunnen we stagiaires bieden?

“We vinden het belangrijk stageplekken aan te bieden, omdat het studenten de kans biedt om zichzelf te ontwikkelen. Voor alle stages geldt dat je meer leert in de praktijk. Meedraaien in een team, samenwerken met collega's en het meemaken van overleggen zijn ook waardevol tijdens zo'n stage. Bovendien zijn stages een wisselwerking met de scholen. Wij kunnen met de scholen meekijken en aangeven wat we te bieden hebben. Dat geeft toch de ruimte om te kijken hoe dat aansluit op de functies die we hebben.”

Persoonlijke ontwikkeling is een belangrijke pijler. Kun je daar meer over vertellen?

“Onze organisatie moet mee in de actualiteiten en vernieuwingen die plaatsvinden. Werknemers moeten zich daarop focussen. Enerzijds is het belangrijk om hoofdtaken goed te kunnen uitvoeren en dit goed te blijven doen in de toekomst. We spreken dan van

Een deel van de medewerkers van CZAV moesten plots thuiswerken en dat vroeg om aanpassingen. Beeldbellen heeft veel gecompenseerd in die periode. Iedereen heeft in een korte periode de nieuwe systemen eigen gemaakt.

**“Onze organisatie moet
mee in de actualiteiten
en vernieuwingen die
plaatsvinden.”**

primaire ontwikkeling. Anderzijds hebben we ook medewerkers die meer in hun mars hebben en daar iets mee willen. We hebben vanuit onze CAO de mogelijkheid om buitenom de functie te ontwikkelen. Als dat binnen onze organisatie kan, is dat prachtig.”

Hoe ziet 2022 eruit?

“In 2022 zal nog steeds het DynamiQ2025 project de boventoon voeren. Als coöperatie moeten we de vertaalslag gaan maken naar het nieuwe systeem. Daarbij horen ook nieuwe werkwijzen en taken, die vertaald moeten worden naar de organisatie. Dat is een grote uitdaging. En wat betreft de sector, ligt dat meer aan wat de politiek gaat bieden. Dan rijst de vraag in welk spectrum kunnen we gaan werken. Nog een uitdaging waar we samen met onze telers zullen uitkomen.” ■

Hoe kunnen we de melkproductie sturen?

Op veel melkveebedrijven was de kwaliteit van de laat gemaaide voorjaarssnedes minder dan gebruikelijk. Hierdoor hebben de winterrantsoenen voldoende energie- en eiwitaanvulling nodig. Sinds een aantal jaar maakt AgruniekRijnvallei het product Maxammon grain van geplette gerst of tarwe. Door de specifieke behandeling met enzymen wordt het graan beter beschikbaar en stijgt het eiwitgehalte, waardoor het product een positieve Onbestendige Eiwit Balans (OEB) heeft. Tevens heeft het product een hogere pH-waarde tussen de 8.5 - 9, dat zorgt voor een bufferende werking in de pens.

Maïskolvenschroot hakselen

Deze winter is op Goeree-Overflakkee ook ervaring opgedaan met het oogsten van maïskolvenschroot (MKS). Hierbij wordt met een speciaal voorzetstuk op de hakselaar alleen de kolf met spil verhakseld en blijft de rest van de plant achter op het land. Dit leidt tot een positieve organische stofbalans in tegenstelling tot de gangbare oogst van snijmaïs. Maïskolvenschroot is een goede krachtvoervervanger, past goed in grasrijke rantsoenen en zorgt voor meer melk met een hoger

eiwitgehalte. Met name voor bedrijven die over voldoende ruwvoer beschikken is het zeker het overwegen waard.

Nieuw instrument

Sinds 2017 wordt de vetzuursamenstelling van de melk geanalyseerd. Dit is een nieuw instrument om te sturen op melkvet of melkproductie. De C16:0 vetzuren (palmitine) leiden direct tot een verhoging van met name melkvet en een stijging van de melkproductie. De C18:1 vetzuren (olie) laten de melkproductie toenemen en zorgen, door onder andere omzetting (hydrogenatie) naar andere vetzuren, voor meer energie en daardoor ook een betere conditie van de koe. Vooral koeien aan het begin van de lactatie hebben hierdoor een hogere weerstand en verbeterde vruchtbaarheid. Een ander voordeel (voor kaasmakers) is de zachtere samenstelling van boter en kaas bij een hoger aandeel C18:1 in het voer. Met bepaalde voedermiddelen en grondstoffen, zoals raapzaadschilfers, (bestendige) vetten en lijnzaad wordt met deze kennis steeds meer gestuurd op de specifieke behoefte van de koe en de samenstelling van melk. ■

	VEM	RE	DVE	OEB	zetmeel	best.zetmeel
Snijmaïs	1000	60	55	-50	380	110
MKS	1140	89	58	-16	534	134
Maxammon gerst	1113	185	88	36	582	116

De verschillen in voederwaarde tussen snijmaïs, MKS en Maxammon gerst.

De week van...

OKTOBER 2021

Tim van Summeren

Tim van Summeren (33) is sinds 2015 werkzaam voor CZAV als adviseur in de akkerbouw en ruwvoer. Ook neemt Tim vanuit CZAV deel in diverse samenwerkingsverbanden en PPS-projecten. Zijn werkgebied ligt met name in Midden- en Oost-Brabant. Verder zit Tim met zijn ouders in een maatschap, waar hij akkerbouwgewassen en droogbloemen teelt.

Maandag

Om 6.30 uur vertrek ik vanuit huis richting West-Brabant. Eens in de twee weken vinden er bemonsteringen van cichorei handmatig plaats, omdat CZAV cichoreiagent is voor Sensus. Na de bemonstering bezoek ik nog een aantal klanten in die regio en daarna breng ik de cichoreimonsters naar onze vestiging in Dinteloord. Op de terugweg naar Oost-Brabant bezoek ik samen met een teler zijn perceel sorghum om het juiste oogstmoment te bepalen. We verwachten dat deze over één tot twee weken geoogst kan worden! Eind van de middag ga ik op tijd richting huis om rond 18.00 uur op de wekelijkse repetitieavond te kunnen zijn. Daar ben ik slagwerker. Een leuke hobby!

Dinsdag

's Ochtends beantwoord ik een aantal telefoontjes en e-mails en daarna vertrek ik naar een teler in mijn eigen regio: Oost-Brabant. We bespreken het bouwplan voor 2022 en het wel of niet inkopen van kunstmest. Tussen de middag sta ik regelmatig een uur stil langs de kant van de weg om nog een aantal telefoontjes te plegen en e-mails te versturen. 's Middags ga ik onder andere bij een aantal percelen winterpeen kijken, waarna in overleg met de teler besloten wordt om nog één laatste keer een bescherming tegen Alternaria uit te voeren, omdat de wortelen nog tot midden in de winter blijven staan. 's Avonds ben ik thuis op de boerderij en doe ik nog wat klusjes.

Woensdag

Ik heb 's ochtends een afspraak bij een veehouder om te bespreken welk vanggewas hij nog in kan zaaien na de oogst van snijmaïs en welk weidemengsel hij in wil zaaien. Ook hier hebben we het over de huidige kunstmestmarkt die toch veel teweegbrengt bij

alle telers! Na nog een perceel sorghum bezocht te hebben in de regio, besluit ik 's middags vanuit huis te gaan werken. Er moeten nog veel zaken per e-mail bijgewerkt worden en ik doe nog een belronde naar een aantal telers om hen te adviseren over het op voorraad zetten van middelen die gaan verdwijnen.

Donderdag

Om 8.00 uur hebben we teamoverleg in Bergen op Zoom, dus ik vertrek rond 6.00 uur. Het is de laatste tijd helaas weer druk op de weg... Blijkbaar heeft iedereen er weer genoeg van om vanuit huis te werken. Na het teamoverleg heb ik met een loonwerker in West-Brabant afgesproken om een project voor komend seizoen te bespreken. Rond de middag zit ik weer een tijdje in de auto en kan ik telers en collega's terugbellen. Vervolgens ga ik langs bij een boomkweker in Midden-Brabant. Boomkweken is niet direct mijn expertise, maar ik kan wel adviseren op het gebied van bodem en bemesting aan de hand van de genomen grondmonsters. Verder regel ik nog

snel wintergerstzaai. 's Avonds heb ik weer een repetitieavond, deze keer in mijn geboortedorp.

Vrijdag

Vrijdagochtend ga ik samen met een teler het bemestingsplan maken. De eerste voor dit seizoen! Het vergt altijd weer wat extra voorbereiding, omdat ik er ook weer een beetje in moet komen. Het bemestingsplan maken we op de laptop aan de hand van een speciaal daarvoor ontwikkeld programma: Check.

Zaterdag

Vandaag help ik mee met de aardappeloogst op onze eigen boerderij. De aardappelen zien er goed uit en de opbrengst lijkt gemiddeld te zijn. Hopelijk kunnen we ze komende winter/voorjaar tegen een mooie prijs verkopen! ■

Veiligheid van en voor boeren

Het afgelopen jaar heeft V-KAM samen met de collega's van CZAV grote stappen gezet op veiligheids- en kwaliteitsgebied. Alle voedselcertificaten, het gewasbeschermingscertificaat en het veiligheidsbeheersysteem van onze BRZO-locatie in Dinteloord zijn op orde. Door het label BRZO zijn we onderworpen aan strenge veiligheidsprocedures. We bewaken en monitoren zorgvuldig en zorgen voor goede procedures, zodat we zoveel mogelijk risico's beperken. Dit zorgt er ook voor dat medewerkers veilig en gezond kunnen werken. Alle processen binnen CZAV worden volgens de wet- en regelgeving uitgevoerd.

Een belangrijke taak voor VKAM is ervoor zorgen dat onder andere deze belangrijke certificeringen voor CZAV op orde zijn.

Explosiegevaar

Dit jaar werd ook met het opstellen van het explosie veiligheidsdocument een mooi statement behaald, volgens Annemieke Böhm, manager Veiligheid, Kwaliteitsmanagement, Arbeidsomstandigheden en Milieu (V-KAM). "Mijn collega's vertelde mij elke keer dat ons graanstof

helemaal niet zo gevaarlijk is dan iedereen denkt. Zeggen is natuurlijk het eerste, maar bewijzen is een tweede. Wij hebben het graanstof laten analyseren door een ATEX-geaccrediteerd laboratorium. Het resultaat: graanstof kan een explosieve atmosfeer oproepen, maar daar zijn grote hoeveelheden graanstof voor nodig. Dan vraag je je af om hoeveel gaat het. Na berekening blijkt dat die hoeveelheid stof niet eens in onze loods past. Het vermoeden van mijn collega's werd hierdoor bevestigd en kunnen we vaststellen dat onze hoeveelheid graanstof minder gevaarlijk is dan eerst werd gedacht."

Op het programma

Voor het komende boekjaar staan er weer mooie stappen voor CZAV en V-KAM op het programma. CZAV en dochterondernemingen streven naar veilige werkplekken en –processen voor alle medewerkers, zowel in technische voorzieningen als in de manier waarop medewerkers hun werkzaamheden uitvoeren. Daarbij kijken we ook naar energiebesparende maatregelen die processen optimaliseren. "Samen met de teler willen we kwaliteit, arbeids- en milieuveiligheid laten groeien tot een solide basis." ■

Zorgt het graanstof voor explosiegevaar in de loodsen? Afdeling VKAM heeft het laten analyseren. Conclusie: de grote hoeveelheid graanstof die nodig is om een explosieve atmosfeer te creëren past niet in onze loods.

BRZO-VESTIGING

BRZO staat voor Besluit risico's zware ongevallen en betreft bedrijven die met veel gevaarlijke stoffen werken. Sinds 2017 is vestiging Dinteloord aangemerkt als een BRZO-vestiging. Zaaigranen leveren we alleen nog vanuit Wemeldinge. Gewasbeschermingsmiddelen en andere stukgoederen komen centraal vanuit Dinteloord. Deze aanpassingen zijn terug te voeren op het vijfjarige project 'Servicegerichte Logistiek'.

Renderend en gezond

Interview Piet van Crujningen

Piet van Crujningen (41) is akkerbouwer in Philippine. Dat was niet altijd het geval. Zes jaar geleden zette hij de stap om van zijn ICT-baan in het onderwijs terug naar de boerderij te gaan. Samen met zijn ouders, Bep en Izaak, zit hij in Mts. Van Crujningen-Dieleman. Het gangbare bedrijf betreft circa 100 hectare, waar ze pootaardappelen, grasland, suikerbieten, tarwe, gerst, cichorei en vlas verbouwen.

Van twee naar een

Zowel aan Piets vaders- als moederskant hadden ze een boerderij. Vorig jaar zomer is de boerderij op Zuidzande toegevoegd aan die in Philippine. "Dat bevalt ons prima. Het scheelt ons weer zo'n rit van 30 kilometer. Ook qua efficiëntie zijn we erop vooruitgegaan en de grond bewerkt hier iets makkelijker dan in Zuidzande. Plus we hebben meer oppervlakte aan schuur."

Bedrijfsvoering

Waar de moeder van Piet zich bezighoudt met de boekhouding en het sorteren van aardappelen, nemen Piet en zijn vader de teeltwerkzaamheden voor hun rekening. Daar hoort ook de planning bij. Tijdens het seizoen komen de adviseurs van CZAV, Pol of

Jas, regelmatig langs voor een veldbezoek. "Met het nieuwe land erbij, is het fijn dat er een extra iemand meekijkt en adviseert."

Advisering en begeleiding

Kennis van zaken hebben is een van de belangrijkste kwaliteiten die een adviseur moet hebben volgens Van Crujningen. "Wanneer je een dringende vraag hebt, moet iemand kunnen antwoorden." Ook stelt Piet het op prijs dat er een bepaalde klik is. "Daarin speelt het karakter een grote rol. Iemand moet bescheiden zijn en weten waar hij of zij het over heeft."

Vruchtbaar bedrijf

Een rendabel en gezond bedrijf staat met stip op één bij Piet. "Over twintig jaar wil ik dat het nog steeds een renderende boerderij is, zodat mijn kinderen, als ze later de boerderij willen overnemen, verder kunnen en dat ik zelf ook een boterham kan verdienen. Dus daar probeer ik een evenwicht in te vinden."

Geïntegreerde teelt

Ook op het vlak van duurzame teeltsystemen denkt de maatschap vooruit. "In de tarwe worden vangbakjes geplaatst om ritnaalden tegen te gaan, waar we in de aardappelen last van zouden krijgen." Daarnaast

neemt Piet ook bodemverbeterende maatregelen. Dat doet hij door champost te strooien. Na de teelt van tarwe en gerst wordt altijd een groenbemester ingezaaid. Toch zou Piet nog wel meer willen experimenteren met bijvoorbeeld gewasresten laten staan en direct na teelt te zaaien. "Wellicht is dat toekomstmuziek, maar ik kijk en lees wel altijd hoe ze daar in andere landen mee omgaan."

Pootaardappelen

Momenteel stopt hij de meeste tijd in de pootaardappelen, terwijl dat steeds uitdagender wordt, omdat er minder opties zijn. "Voor mijn gevoel worden we meer richting een biologische teelt geduwd. Het blijft dus vooral zoeken naar wat nog mogelijk is binnen de huidige kaders en welke resultaten dat oplevert. Men zegt altijd: "Hoe meer, hoe beter en hoe minder, hoe makkelijker."

"Het blijft vooral zoeken naar wat nog mogelijk is binnen de huidige kaders en welke resultaten dat oplevert."

Bij de club

"Zolang ik me kan herinneren, zijn we lid van CZAV. Voor andere teelten zijn we ook aangesloten bij een coöperatie, bijvoorbeeld voor de suikerbieten." Vooral het gevoel dat alle telers vooruitgaan in plaats van een commerciële insteek, is wat Piet en zijn ouders aanspreekt. "Als je uit een historisch oogpunt kijkt, dan betaalt de coöperatie vaak de beste prijs. Zo heeft

CZAV al jaren de beste graanpool."

Eigen kracht

"De kracht van een coöperatie zit hem in het opslaan en vermarkten van een partij. Daar is de coöperatie goed in. Zoals wij, boeren, goed zijn in het telen van gewassen met de best mogelijke kwaliteit tegen een zo laag mogelijke prijs", volgens Van Cruiningen.

Ledenraad

Naast het boeren is Piet ook actief in de ledenraad van CZAV. Na het zien van een oproep voor nieuwe leden en op aanraden van zijn adviseur, waagde hij zich eraan. "Het is minder werk dan ik vreesde. Het is harstikke interessant en je krijgt het gevoel dat er echt naar je geluisterd wordt. Ook leer je andere collega's kennen en die hebben allemaal weer eigen perspectieven. Een veehouder bekijkt de situatie net andersom dan de meeste akkerbouwers doen."

Toekomstbestendig

Over tien jaar zijn de ouders van Piet met pensioen. Zijn kinderen zijn dan op een leeftijd dat ze misschien iets met het bedrijf willen doen. Als we vragen welke dingen er nog gaan spelen, antwoordt Piet: "In de nabije toekomst zouden we graag een digitale sorteerder aanschaffen, zodat we minder handwerk hebben, maar het is een dure investering." Ook verdiept Piet zich meer in een geïntegreerde teelt. Door meer te kijken en te leren wat collega's in de biologische teelt doen. "Nu kan ik al een beeld beginnen vormen over hoe het er in de toekomst uitziet en alvast die kant opgaan. Ook de coöperatie kan daar in de toekomst een rol in spelen door biologische afzetmarkt te creëren." ■

Waardevolle samenwerkingen in GZP

CZAV heeft het afgelopen jaar weer een aantal stappen gezet in de samenwerking met bedrijven in de keten van granen en peulvruchten. Het doel van CZAV is om samen met diverse partners ketens op te zetten waarbij meerwaarde voor de teler ontstaat. We zijn al een paar waardevolle samenwerkingen aangegaan met onder andere HAK en Koopmans Meel.

PlanetProof bonen

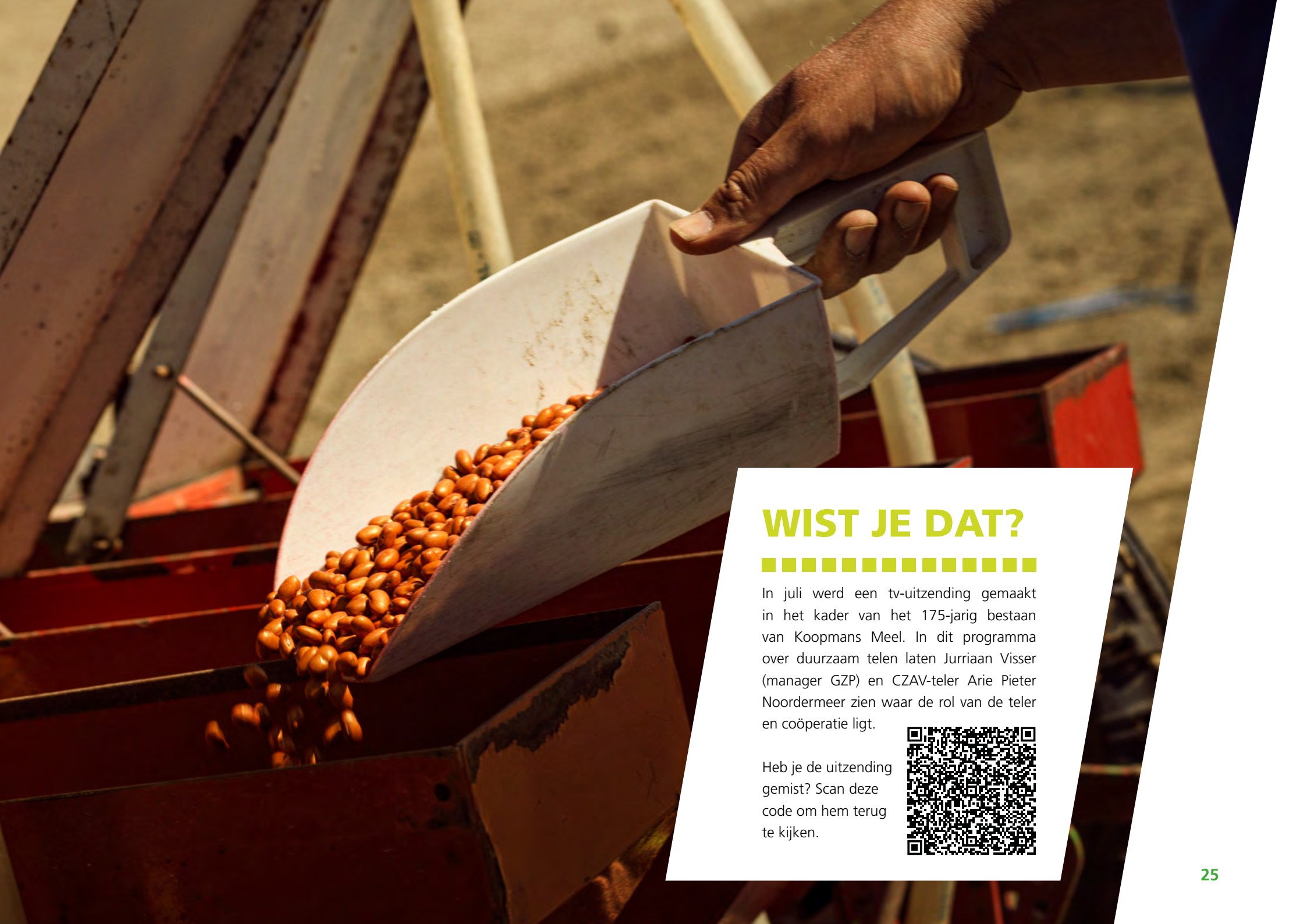
HAK zet sinds enkele jaren heel sterk in op het lokaal inkopen van groenten en peulvruchten die ze verwerken. Bovendien heeft het bedrijf de ambitie om duurzame teelt van die producten te stimuleren. Om deze reden koopt het bedrijf met ingang van oogst 2021 alleen nog bruine bonen en kapucijners die gecertificeerd zijn met het keurmerk PlanetProof. HAK betaalt een duidelijke meerprijs voor deze gecertificeerde producten. Door een goed onderbouwde analyse is op aangeven van CZAV de actieve stofnorm in het PlanetProof-schema verhoogd, waardoor de teelt onder dit schema haalbaar is gebleken. Ook werken CZAV en HAK samen met als doel om alle rode kidneybonen die HAK verwerkt van Nederlandse bodem te laten komen. In 2021 heeft CZAV het areaal rode kidneybonen sterk uitgebreid waardoor dit doel binnen handbereik ligt.

Partnerschap met Koopmans

De samenwerking tussen Koopmans Meel en CZAV is verder geïntensiveerd. Door de goede kwaliteitstarwe die onze CZAV-telers leveren is een groot deel van de tarwe die Koopmans Meel aankoopt afkomstig van CZAV. Samen met Koopmans is een project opgestart om te kijken hoe de kwaliteit van de CZAV-tarwe nog verder verbeterd kan worden. Op dit moment wordt in de maalindustrie veel gebruikgemaakt van Duitse tarwe met hogere eiwitpercentages. Dit is nodig om brood voldoende 'volume' te geven. Het gezamenlijke doel van het project is om het aandeel Nederlandse tarwe dat Koopmans verwerkt nog verder te vergroten en hiermee meerwaarde in de hele keten te creëren.

Het afgelopen seizoen hebben een aantal telers van CZAV meegedaan aan een tarweproject met Koopmans. De telers in het project zetten een aantal extra stappen voor een duurzame teelt. Hiervoor ontvangen ze een vergoeding. In januari zal Koopmans bekendmaken hoe deze tarwe in de markt gezet zal worden. De kern van het concept is goede communicatie met én naar de consumenten, waardoor de inspanningen van telers beloond worden door de consumenten. CZAV en Koopmans zullen er samen aan werken om dit concept verder te laten groeien, zodat een groeiend aantal telers zal kunnen deelnemen. ■

A close-up photograph of a person's hand holding a white plastic scoop, pouring a stream of small, round, orange-brown beans into a dark metal container. The background is slightly blurred, showing industrial equipment and a sandy ground.

WIST JE DAT?

In juli werd een tv-uitzending gemaakt in het kader van het 175-jarig bestaan van Koopmans Meel. In dit programma over duurzaam telen laten Jurriaan Visser (manager GZP) en CZAV-teler Arie Pieter Noordermeer zien waar de rol van de teler en coöperatie ligt.

Heb je de uitzending gemist? Scan deze code om hem terug te kijken.

CZAV Mobility Group

Jouw partner in regionale mobiliteit

Met de oprichting van CZAV Mobility Group in het voorjaar van 2021 toont CZAV haar ambitie op het gebied van mobiliteit. CZAV Mobility Group heeft zich als doel gesteld een toonaangevende partner te zijn voor bedrijven, particulieren en overheden als het gaat om toekomstbestendige én bereikbare mobiliteit in Zuidwest-Nederland. Onder CZAV Mobility Group vallen de bedrijven CZAV Brandstoffen, AgriSneltank en AgriSnellaad.

Transitie mobiliteit

De komende jaren gaat er op het gebied van mobiliteit veel veranderen. Het betaalbaar en toegankelijk houden van openbaar vervoer, het verduurzamen van wegverkeer in het licht van ambitieuze (klimaat) doelstellingen en een zeer dynamische olie- en gasmarkt zijn maar een paar voorbeelden van de uitdagingen voor komende jaren. Daartegenover staat

dat we in de automobiellindustrie zien dat elektrisch rijden vanuit de producenten volledig is omarmd en de toekomst elektrisch is. Op de weg zien we dat terug in een toenemend aantal elektrische auto's van verschillende automerken.

Nieuw jasje

Sinds april 2021 bestellen leden en klanten nog steeds brandstof bij CZAV, maar zowel de levering als de afhandeling van de order wordt verwerkt via CZAV Brandstoffen B.V. Met onze eigen tankwagens, eigen depot in Wemeldinge, expertise van onze medewerkers en scherpe inkoopcontracten bij onze toeleveranciers, mede door het gecombineerde inkoopvolume samen met AgriSneltank, zijn we in staat om tegen scherpe prijzen op het gewenste moment brandstoffen te leveren op het erf of op een andere locatie.

CZAV BRANDSTOFFEN

Bijzondere locatie

In februari 2021 opende we onze nieuwe AgriSneltank in Zierikzee. Een bijzondere locatie waarbij we zowel tanken als elektrisch opladen combineren onder één dak. Een energiestation dat klaar is voor de toekomst.

Overall laden

In korte tijd is AgriSnellaad erin geslaagd om dé partij te zijn in het zuidwesten van Nederland wanneer het gaat over elektrisch laden op de zaak of in de wijk. Met AgriSnellaad exploiteren we een netwerk van laadlocaties en verkopen we stroom voor elektrische auto's vanuit onze eigen infrastructuur. Samen met Saman Groep uit Zierikzee starten we in 2021 het platform 'Laden in Zuidwest' met als doel elektrisch rijden te stimuleren en op alle laadvragen een antwoord te hebben. Naast laden in de wijk en op de zaak nu ook thuis op de oprit. Hierdoor verstevigen we onze positie in Zuidwest-Nederland.

Verduurzaming

Binnen jouw organisatie of rondom het erf gaat mobiliteit en transport de komende jaren veranderen. Bij de een zal dit sneller gaan dan bij de ander. Wanneer hier vragen over zijn of als wij je hierbij kunnen helpen, dan horen wij het graag! ■

De nieuwe locatie op het Business Park aan de N256 in Zierikzee is uniek, omdat zowel tanken als elektrisch laden mogelijk is.

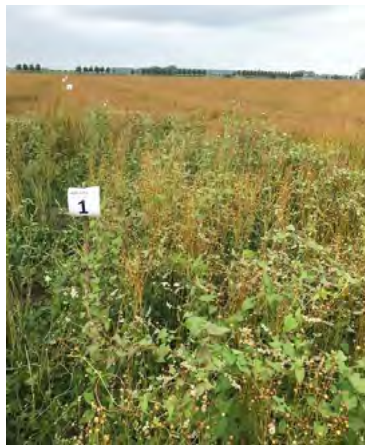
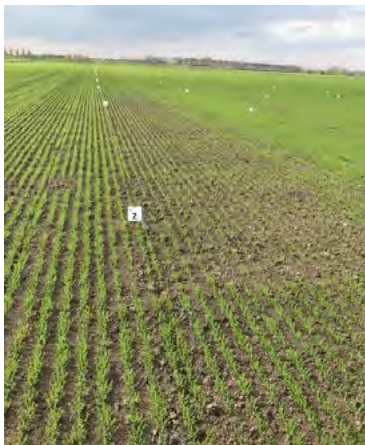

Aandachtspunten in de vlasteelt

In Nederland wordt het merendeel van het vlas in Zeeland geteeld. Daardoor is er hier ook veel kennis aanwezig. CZAV zet zich in om de vlasteler te voorzien van vernieuwde teeltinformatie uit praktijkproeven. In samenwerking met CropSolutions wordt gekeken naar bemesting, onkruid- en plaagbeheersing en andere teeltmaatregelen.

Drie uitdagingen

Adviseur Bart van Dries is nauw betrokken bij de vlasproeven. CZAV voert de proeven samen uit met Van de Bilt Zaden en Vlas en Vlas en

Onkruidbeheersing is een uitdaging. In de vlasproef lag de focus op herbicidengebruik na zaai (foto links) en na opkomst (foto rechts).

Hennep.NL. “Tijdens de proeven zijn we op zoek naar oplossingen voor de drie uitdagingen in het vlas. De meest bekende daarvan is de onkruidbeheersing. Vooral onkruiden als zwaluwtong en melganzevoet zijn moeilijk te beheersen. Dit jaar lag de focus in de proef op onkruidbeheersing na zaai en na opkomst”, volgens Bart.

Kracht van proeven

Aansluitend hebben we ook groeiregulatieproeven uitgevoerd. Het doel is om uiteindelijk middelen die goed scoren in de proef toegelaten te krijgen in de teelt van vlas. Deze middelen zijn vaak al toegelaten in andere gewassen zoals maïs, aardappelen en suikerbieten. Daar zit ook gelijk de kracht van een proefveld. Het is direct duidelijk welk effect de middelen hebben. Daarnaast kunnen gewasbeschermingsfabrikanten met eigen ogen aanschouwen hoe hun producten werken. Op deze manier onderzoeken we steeds hoe het rendement van de teelt verhoogd kan worden.

Resultaten

Dit jaar zagen we dat een mengpartner naast Callisto direct na zaai een meerwaarde kan bieden in de teelt voor een totale onkruidbeheersing. Ook hebben we naast Yatze, dat zorgt voor stevigheid van het vlas, nieuwe middelen getest. Hoewel vlas hoge eisen stelt aan een goede bodemstructuur, laat het ook een goede structuur achter door de diepe beworteling. ■

In de stroomversnelling

Bestuursverslag

CZAV heeft een uitstekend financieel jaar achter de rug. Na terugleggen van € 2,5 miljoen nakorting naar leden en afnemers resteert ruim € 6,4 miljoen nettowinst. Dit positieve resultaat komt voort uit de resultaten van groothandelsactiviteiten en deelnemingen.

Bovendien werd dit boekjaar de eerste uitbetaling van € 1,5 miljoen aan de leden gedaan. Door de verkoop van Agrimarkt B.V. profiteren de leden direct mee van het behaalde (financiële) resultaten in de vorm van een ledenuitkering. In 2022 en 2023 volgen nog vergelijkbare uitkeringen.

CZAV is een solide onderneming: operationeel en financieel. Dat is belangrijk voor de nabije toekomst. De coöperatie zal haar rol moeten aanpassen om de leden ook in de toekomst te kunnen ondersteunen in teelt en afzet van landbouwproducten. Deze transitie zal veel visie, energie en grote investeringen vragen.

Route voorwaarts

Elk teeltjaar heeft zijn eigen uitdaging. Na enkele (zeer) droge jaren, werd 2021 vooral een nat jaar met gebrek aan zonlicht. Met name de periode waarin de gewassen groeiende waren, was er een hoge

ziektedruk. Als gevolg zagen we een hoger verbruik van fungiciden. Opvallend was de hoge druk van meeldauw in de uien, phytophthora in de aardappelen en schurft in het fruit. De insectendruk was lager en dus ook de omzet van insecticiden.

Overwegend kon er voldoende ruwvoer, gras en maïs worden gewonnen. De graanoogst duurde relatief lang door wisselende weersomstandigheden tijdens de staart van de oogst, waardoor het een uitdaging werd om zaaigraan op tijd beschikbaar te hebben. In verschillende teelten speelt de beschikbaarheid van voldoende zoetwater op lange termijn een grote rol. CZAV neemt deel in een brede samenwerking rond het thema 'water' en experimenteert met driptape en fertigatie om water zo efficiënt mogelijk aan te wenden.

Het inspelen op specifieke weersomstandigheden en de jarenlange kennis hoe hier mee om te gaan, lijkt de gewoonste zaak van de wereld. Maar dat gaat veranderen. We zullen stap voor stap onze teeltsystemen moeten aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid, geïnitieerd door de burger en daarmee de politiek. Wellicht krijgen we nog enkele jaren om dit veranderingsproces door te voeren en die moeten

we maximaal benutten om er teelttechnisch en vooral economisch uit te komen.

CZAV heeft een groot aantal projecten opgezet om de route voorwaarts zo goed mogelijk voor te bereiden. Denk hierbij aan onderzoeken en pilots om gewasbescherming te reduceren. Een mooi voorbeeld is het 'in flow schuimen' in de bloembollenteelt. Met minder middel wordt dezelfde effectiviteit behouden. In het huidige streven naar duurzame productie van land- en tuinbouwproducten is het verhogen van de weerbaarheid van gewassen ook een belangrijke factor. Plantversterkers en bodemverbeteraars leveren deze resultaten, blijkt uit de jaarlijkse proeven. Daarnaast doen we uitgebreid ervaring op in mechanische onkruidbeheersing. CZAV investeerde afgelopen seizoen in een grootschalig demonstratieplatform in de cichorei.

**Hoe we inspelen op
weersomstandigheden
gaat veranderen.
We zullen onze
teeltsystemen moeten
aanpassen.**

Acteren op

CZAV is een handelsbedrijf in een coöperatieve schil. Daarmee is logistiek, maar in veel bredere zin supply chain, een zeer belangrijk onderdeel van onze

CZAV heeft proactief moeten acteren om de beschikbaarheid van minerale meststoffen mogelijk te maken.

bedrijfsvoering. We hebben in de achterliggende jaren zeer veel geïnvesteerd in vernieuwing en modernisering van dit proces en dat zal ook in de komende jaren nog verder worden doorgezet. Vooral de kostprijsbeheersing per eenheid product, maar zeker ook beschikbaarheid van producten is zeer belangrijk geworden. De voorraadhoudende rol van de coöperatie is de basis waarop meer dan 100 jaar geleden coöperaties werden opgericht. Beschikbaarheid leek in de afgelopen decennia bijna vanzelfsprekend. Dat is voorbij. Voor minerale meststoffen is dit een zeer actueel onderwerp

CZAV heeft, vanuit haar basisrol als coöperatie, en vanuit een sterke financiële positie, de afgelopen maanden proactief, met acceptatie van grote risico's, moeten acteren om de beschikbaarheid van meststoffen voor het aanstaande teeltjaar mogelijk te maken. Ook voor gewasbeschermingsmiddelen zal beschikbaarheid vaker een aandachtspunt zijn. De mondiale beschikbaarheid van grondstoffen en het

CZAV Jaarverslag

Dit boekjaar zal het jaarverslag niet meer in de oude vorm verschijnen. In plaats daarvan hebben we ervoor gekozen het bestuursverslag, de geconsolideerde balans en de winst- en verliesrekening in dit magazine op te nemen.

Het volledige jaarverslag met de jaarrekening en de toelichting hierop zijn op de website gepubliceerd.

We menen hiermee op een meer efficiënte wijze de terugkoppeling naar de leden en de stakeholders van de coöperatie te kunnen verzorgen.

logistieke infarct waarin we ons momenteel bevinden zijn extreem en dat hebben we nog nooit in deze omvang meegemaakt. Op wat langere termijn kunnen we ook een schaarste verwachten van organische meststoffen, als gevolg van de reducerende veestapel.

Voedsel produceren is niet meer zo vanzelfsprekend. De sterk oplopende graanprijzen zijn positief, maar eveneens een indicatie dat het 'automatisme' waarmee de voedselketen functioneert minder voor de hand ligt. Doorrekeningen van scenario's betreffende de beschikbaarheid van voedsel op langere termijn laten zien dat bij de uitvoering van de Farm to Fork strategie op termijn aanzienlijke risico's worden genomen.

Hopelijk zal het een en ander leiden tot verstandige politieke besluiten, liefst op korte termijn en niet voordat het te laat is.

Winstgevende deelnemingen

Alle deelnemingen in het verlengde van de aan- en verkoopactiviteiten van CZAV waren het afgelopen jaar winstgevend. We noemen hierbij Luc Pauwels, Agriant, Agrea, Vitelia Agrocultuur, Vakutrans, CAV Agrotheek en Heyboer. Ook Cebeco Granen droeg bij aan de winst en integreerde daarnaast op een succesvolle wijze de uitgaande logistieke activiteiten van de door CZAV gecollecteerde granen. Nedato maakte een moeilijk jaar door, maar achter de schermen wordt hard gewerkt aan een goede toekomst voor tafel- en AVI-aardappelen. CZAV denkt mee en zal ondersteunen waar dit in het belang is van de leden van beide coöperaties.

In het afgelopen jaar werden de activiteiten van brandstoffen (boerenhandel, groothandel en AgriSneltank) en AgriSnellaad geïntegreerd tot één bedrijfsunit onder de naam CZAV Mobility Group.

AgriSnellaad heeft een marktaandeel in Zuidwest-Nederland van rond de 50% opgebouwd.

CZAV kiest voor een geïntegreerde aanpak waarbij we onze naam, reputatie en het rendement op fossiele activiteiten inzetten om het netwerk van laadstations te vergroten. De bijdrage in het resultaat van de totale activiteit was zeer goed. Aan het einde van 2021 verwachten we ongeveer 400 laadpunten operationeel te hebben. De groei is enorm, maar de netwerkinfrastructuur beperkt de echte snelheid van implementatie. Inmiddels hebben we een marktaandeel in Zuidwest-Nederland opgebouwd dat rond de 50% schommelt. We zullen blijven investeren in deze activiteit en zullen de ogen niet sluiten voor verdere ontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van waterstof.

Stappen nemen

De komende maanden zullen er op nationaal en Europees niveau ingrijpende beslissingen worden genomen voor de landbouwsector. We zijn, via de brancheorganisaties, zeer nauw betrokken bij het uitoefenen van elke vorm van invloed die we maar kunnen bedenken. Onze inzet is vooral het benadrukken van mogelijkheden versus onmogelijkheden om gewassen te kunnen telen op een kwalitatief en economisch acceptabele wijze.

Het doorvoeren van veranderingen dient ook op een verstandige manier in de tijd te worden geplaatst. Aan dit laatste lijkt het vooral te ontbreken. We passen in onze teelten producten en technieken toe die vaak een zeer lange doorlooptijd hebben om te ontwikkelen. Denk hierbij aan de veredeling van uitgangsmateriaal (10-15 jaar), kennis van bodemprocessen, ontwikkeling van bemestings- en gewasbeschermingsproducten, maar ook andere (eiwithoudende) gewassen in het bouwplan. Wellicht dat de mechanisatie op relatief korte termijn nog grootste stappen kan nemen.

Unieke combinatie

Het toepassen van datagestuurde landbouwconcepten is voor open teelten een weg van de lange adem. Op alle voornoemde ontwikkelingen is CZAV al langere tijd actief. Zeer recent hebben we aangekondigd om samen met CAV Agrotheek deel te nemen in Farm21. Een jong bedrijf dat software ontwikkelt voor de open teelt en ervaring heeft met het op de markt brengen van bodemsensoren. We investeren hierin om onze agrarische kennis te kunnen combineren met de kennis van Farm21 om zo meer en meer datagestuurde teelten te kunnen uitvoeren. De specifieke kennis van dit bedrijf, in samenhang met de teeltkennis van CZAV en CropSolutions zijn een unieke combinatie. CZAV en haar netwerk in Nederland en België hebben samen meer dan 150 adviseurs in dienst. Sturend vanuit het belang van de boer worden technieken ontwikkeld die uiteindelijk voor de boer zijn, maar ook van de boer. Een belangrijk strategisch element.

Rol van de coöperatie

CZAV is een aan- en verkoopvereniging. Onze rol is met name om het aanbod van producten en kennis vanuit diverse ontwikkelingen te coördineren en op een integrale wijze aan te bieden aan de leden en

afnemers. Veel fabrikanten, kwekers en producenten hebben een zeer specifiek aanbod, maar weinige kunnen over het geheel heen een geïntegreerde aanpak voor de totale teelt, inclusief bouwplan met gewasrotatie, aanbieden. Juist hier heeft CZAV een belangrijke rol en een strategie samengevat onder haar Integrated Crop Management-aanpak.

Daarnaast groeit de rol van de coöperatie in de collectie en afzet van granen en peulvruchten. In deze markt neemt de vraag naar maatwerk en speciale producten toe. We willen deze rol verder uitbreiden om meerwaarde voor de teelten te kunnen realiseren. Het kan niet anders dan dat het 'kost voor de baat'-principe hier van toepassing is. Vanuit een sterk CZAV kunnen we blijven investeren om invulling te geven aan de ontwikkeling van teelt en afzet. Niet alle partijen in de sector zullen deze stap kunnen maken, waarmee het aloude gegeven van consolidatie in de komende jaren weer in een stroomversnelling zal raken. CZAV zal hier een oplettende en actieve rol in spelen. Dit alles in nauwe samenspraak met de toezichthouders vanuit de leden, zodat we blijven handelen uit coöperatief belang!

Antoon van Vugt
Algemeen directeur CZAV

*"Vanuit een sterk CZAV
kunnen we blijven investeren
om invulling te geven aan
de ontwikkeling van
teelt en afzet."*

Jaarrekening

2020/2021

Financiële ontwikkelingen en groei

CZAV groeide in het boekjaar 2020/2021 goed door. De omzet steeg met 13% van € 419 miljoen naar € 474 miljoen. In hoeveelheden was de stijging 14%.

De groei in granen wordt met name veroorzaakt door de omzet van Cebeco Granen die nu voor het volledige jaar in onze omzet is opgenomen. Daarnaast valt de groei in de afzet van organische mest op. Ons actieve beleid op deze productgroep zien we jaar op jaar resulteren in groeicijfers.

Omzet en volume van brandstoffen daalden door de invloed van de coronacrisis, die vooral impact hadden op de omzet van AgriSneltank.

Het nettoresultaat steeg ten opzichte van vorig boekjaar fors van € 2,5 miljoen naar € 6,5 miljoen. De verbetering van het resultaat wordt grotendeels veroorzaakt door een verbeterd operationeel resultaat.

Ondanks de sterke stijging van de operationele resultaten, is de omvang van de liquide middelen nagenoeg onveranderd. In het vorige boekjaar was sprake van een forse kasstroom door ontvangst en afwikkeling van de verkoop van Agrimarkt B.V.

Dit was vanzelfsprekend een eenmalige post.

De stijging van het werkkapitaal met € 5,1 miljoen werd veroorzaakt door hogere prijzen van producten, groei van de omzet en hogere voorraadniveaus om beschikbaarheid van product zo goed mogelijk te garanderen.

Met de huidige kaspositie en de beschikbare financiering beschikt de coöperatie over ruim voldoende liquiditeit om te kunnen reageren als prijzen stijgen en indien omloopsnelheden van voorraden door logistieke knelpunten omlaag zouden gaan.

Zoals verwacht lag het investeringsniveau in vergelijking met vorig boekjaar lager; er werd in totaal € 4,9 miljoen geïnvesteerd (vorig boekjaar € 5,6 miljoen).

De goede resultaten vanuit onze kernactiviteiten boden ruimte om een forse nakorting te kunnen vaststellen. Een totale nakorting van € 2,5 miljoen is uitgekeerd. De ledenuitkering komt hier nog eens bij.

Geconsolideerde balans per 30 september 2021

Activa (in € x 1.000)	2021		2020	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
Kosten van ontwikkeling	1.125			
Goodwill	3.113		3.636	
		4.238		3.636
Materiële vaste activa				
Bedrijfsgebouwen en terreinen	17.771		18.126	
Machines en installaties	6.936		7.060	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	2.478		2.620	
In uitvoering	1.105		568	
		28.290		28.374
Financiële vaste activa				
Deelnemingen	14.762		13.370	
Belastinglatentie	762		772	
Overige vorderingen	1.111		1.290	
		16.635		15.432
		49.163		47.442
Vlottende activa				
Voorraden				
Handelsgoederen		75.839		66.130
Vorderingen				
Handelsdebiteuren	49.828		38.534	
Vorderingen op overige deelnemingen	3.763		639	
Belastingen en sociale premies	1.139			
Overige vorderingen en overlopende activa	10.966		13.338	
		65.696		52.511
Liquide middelen		40.191		41.214
		181.726		159.855
Totaal activa		230.889		207.297

▶▶▶

Passiva (in € x 1.000)	2021		2020	
Eigen vermogen		119.175		112.714
Aandeel van derden		1.490		1.223
Groepsvermogen		120.665		113.937
Voorzieningen				
Pensioenen			26	
Overige voorzieningen	1.869		653	
		1.869		679
Langlopende schulden				
Schulden aan kredietinstellingen	1.236		1.239	
Uit te keren aan leden	2.013		3.500	
Overige schulden	500		500	
		3.749		5.239
Kortlopende schulden				
Schulden aan banken	4.500		4.683	
Aflossingsverplichting langlopende schulden	186		183	
Uit te keren aan leden	1.500		1.500	
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	58.140		48.947	
Schulden aan overige deelnemingen	1.796		-	
Belastingen en sociale premies	12.039		11.076	
Pensioenen	931		883	
Overige schulden en overlopende passiva	25.514		20.170	
		104.606		87.442
Totaal passiva		230.889		207.297

De in dit CZAV Magazine opgenomen geconsolideerde balans, winst- en verliesrekening en toelichting zijn ontleend aan de jaarrekening 2020/2021 van CZAV. Bij de jaarrekening 2020/2021 van CZAV heeft Deloitte Accountants B.V. een goedgekeurde controleverklaring afgegeven. Voor het volledige jaarverslag inclusief jaarrekening ga je naar: www.czav.nl/over-CZAV/jaarverslagen of scan de QR-code.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening voor het jaar geëindigd op 30 september 2021

(in € x 1.000)	2020 / 2021		2019 / 2020	
Netto-omzet		473.985		418.653
Inkoopwaarde van de omzet		427.515		379.032
Lonen en salarissen	13.727		12.761	
Sociale lasten en pensioenpremies	3.688		3.680	
Afschrijvingen op materiële en immateriële activa	3.927		3.538	
Overige waardeveranderingen van vaste activa	-		-	
Overige bedrijfskosten	17.962		17.838	
Som der bedrijfslasten		39.304		37.817
Bedrijfsresultaat		7.166		1.804
Rentebaten	440		467	
Rentelasten	-460		-414	
		-20		53
Resultaat voor belastingen		7.146		1.857
Belastingen		-1.592		-445
Resultaat deelnemingen		1.174		1.156
Aandeel van derden		-267		-243
Resultaat na belastingen		6.461		2.325

Verwachtingen voor komend jaar

Voor het komend jaar verwachten wij dat de verstoring van logistieke processen en de volatiliteit in de prijzen van diverse producten nog wel enige tijd zal voortduren. Vooral de hoge meststoffenprijzen zijn daarbij een aandachtspunt. Een nieuwe lockdown in de winter zal hier een verstorend effect op kunnen hebben.

De meest belangrijke investering van komend jaar is de verdere realisatie van ons nieuwe ERP systeem. In totaal verwachten we een investeringsniveau dat iets hoger zal zijn dan afgelopen jaar.

In het afgelopen jaar zijn we goed in staat geweest om de kansen in de markt te verzilveren en risico's te beheersen. Het is echter realistisch om te

veronderstellen dat de resultaten voor komend jaar op een wat lager niveau komen te liggen. Gezien de aard van de activiteiten van onze leden is als altijd veel afhankelijk van de teeltomstandigheden in komend teeltjaar. ■

Kilometers spoor schieten onder mij door

column

Voor ons bedrijf is de drukke oogst alweer achter de rug. Asperges en aardbeien voeren bij ons de boventoon, met dit jaar nog iets nieuws: snijbonen op stok. Een teelt die erg goed bij ons past en die zeker ook het komende jaar een plek krijgt in ons bouwplan. In de akkerbouw loopt alles volgens plan, ook wel eens fijn na een aantal uitdagende jaren.

Ons seizoen vergelijk ik altijd met een hogesnelheidstrein waar we als familie op zitten. De trein dendert door het seizoen heen, ongeacht de weersomstandigheden, ongeacht de passagiers. De trein stopt voor niets en niemand tot het eindstation is bereikt. Ondertussen doen we ons best om iedereen aan boord te houden: personeel, afnemers en leveranciers. Alles om de treinreis zo soepel mogelijk te laten verlopen. Soms zijn we machinist, soms zijn we conducteur. Uitstappen gaat niet, want dan moet je hard rennen om weer in te kunnen stappen. Het is

hele uitdaging om niet te vergeten te genieten van het voorbijschietende landschap.

Nu het eindstation bereikt is, komt de overpeinzing. Als je aan mij vraagt waar ik als ondernemer de meeste moeite mee heb gehad afgelopen seizoen, dan is dat wel het feit dat steeds meer mensen een mening hebben over onze sector. Dat kan de nieuwe buurman uit de grote stad zijn, de afnemer die zich verschuilt achter extra certificeringen of de politiek die ongefundeerde beslissingen neemt over onze sector. Steeds meer regeltjes, steeds meer beperkingen, steeds minder rendement.

Ik ben dan ook erg trots dat we als ondernemer altijd kunnen vertrouwen op CZAV. Wellicht ben ik niet geheel objectief, maar er zijn weinig coöperaties die zo lang, zo stabiel en met een duidelijke koers vooruitkijken. Kostprijs centraal, maar niet blind

voor de veranderende samenleving. Waar ik als ondernemer zaken uit het oog verlies, als ik op die trein zit, kan ik erop rekenen dat CZAV naast mij staat om de uitdagingen het hoofd te bieden.

Dan vraag je je misschien af: waar haal je de energie vandaan om weer op die hogesnelheidstrein te stappen? In mijn ogen komt er meer balans in vraag en aanbod in de tuinbouw, meer waardering voor ons product en hebben we als jonge ondernemers een mooie toekomst. Het wordt alleen maar beter wanneer we ons als sector maar goed aan elkaar vasthouden, ons niet laten opdelen en partners als CZAV om ons heen verzamelen.

Rob

Rob Luysterburg, voorzitter van de CZAV jongerenraad tot eind 2021.

CZAV PUZZEL

Kraak de code en maak kans op een pimpelmees nestkast!

Heb je de puzzel opgelost? Ga naar www.czav.nl/puzzel en vul jouw gegevens en de oplossing in. Je kunt de oplossing inzenden tot 29 januari 2022. In de volgende editie maken wij de winnaar bekend.

			8	1			7	
	4	2				6	5	
9	6							2
	3	9			6		2	
8	2			1			3	6
	3		2		4	9		
5							9	5
	9	5				4	1	
	8		6		3			

OPLOSSING:

1	2	3	4	5	6

De winnaar ontvangt persoonlijk bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd. De prijs is niet inwisselbaar voor geld of een ander artikel.

Marjolein Janse won de rugzak!

WIL JE OOK JE TEELTREGISTRATIE MAKKELIJK BIJHOUDEN?

Houd een overzichtelijke registratie bij van wat je aan bemesting
en gewasbescherming per perceel hebt toegepast.

Vraag het
CZAV-teeltboekje
aan op www.czav.nl

Oostelijke Kanaalweg 5 | 4424 NC Wemeldinge | Tel. + 31 (0)113 62 90 00

Postbus 402 | 4460 AV Goes | www.czav.nl